

UZASADNIENIE

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Swajnie PLH280046 sporządzony został przez sprawującego nadzór nad obszarem na okres 10 lat, w celu ochrony przedmiotów ochrony znajdujących się w jego obrębie. Na podstawie art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, z późn. zm.) regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, zawierający zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ww. ustawy.

Niniejszy plan zadań ochronnych powstał w ramach projektu POIS.05.03.00-00-186/09 „*Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski*” współfinansowanego w 80% ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, a w 20% z budżetu Państwa.

Zgodnie z art. 28 ust. 4 cyt. ustawy o ochronie przyrody, w związku z art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. Nr 199, poz. 1227, ze zm.) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie (dalej RDOŚ) obwieszczeniem znak: WOPN-OON.6320.02.006.2011.IMI z 18 marca 2011 r. podał do publicznej wiadomości informację o zamiarze przystąpienia do sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Swajnie PLH280046. Jednocześnie poinformował o możliwości zgłaszania uwag do materiałów gromadzonych podczas prac nad sporządzaniem projektu planu zadań ochronnych: w formie pisemnej, do protokołu lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich bezpiecznym podpisem elektronicznym. Obwieszczenie zostało zamieszczone w prasie lokalnej – „Gazeta Olsztyńska”, tablicy ogłoszeń RDOŚ, tablicach ogłoszeń właściwych terytorialnie urzędów gmin, a także na stronie internetowej RDOŚ w zakładce „Plany zadań ochronnych Natura 2000”.

Zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy *o ochronie przyrody* sporządzający projekt planu zadań ochronnych umożliwił zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu. W związku z tym przeprowadzono dwa spotkania warsztatowe z zainteresowanymi stronami oraz jedno spotkanie terenowe z przedstawicielami Nadleśnictwa Wichrowo:

- spotkanie informacyjne na etapie przystąpienia do opracowania projektu niniejszego dokumentu, które odbyło się 9 grudnia 2011 roku w Lidzbarku Warmińskim, mające na celu przekazanie informacji o projekcie POIS.05.03.00-00-186/09 „*Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski*”, przedstawienie najważniejszych problemów związanych z przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000, wyłonienie spośród uczestników Zespołu Lokalnej Współpracy (dalej ZLW) oraz wypracowanie wspólnej wizji ochrony obszaru Natura 2000, uwzględniającej obowiązek ochrony przedmiotów ochrony, wykorzystującej wiedzę naukową oraz lokalną wiedzę na temat obszaru, a także potrzeby i dążenia osób i podmiotów korzystających z obszaru;
- spotkanie dyskusyjne na etapie opracowania dokumentu planu zadań ochronnych i konsultacji z ZLW. Warsztaty odbyły się 3 kwietnia 2012 roku w Dobrym Mieście.
- spotkanie terenowe na etapie uzgadniania działań ochronnych dotyczących siedlisk leśnych, które odbyło się 18 czerwca 2012 r.

Z pierwszych dwóch spotkań, o charakterze warsztatów dyskusyjnych, sporządzono sprawozdania odzwierciedlające ich przebieg. Rozważono uwagi wnoszone w formie ustnej i pisemnej, a informacja o sposobie ich rozpatrzenia jest częścią dokumentacji planu zadań ochronnych.

Informacje odnośnie projektu planu zadań zostały umieszczone w gazecie lokalnej - „Gazeta Olsztyńska”, tablicy ogłoszeń RDOŚ, stronie internetowej RDOŚ w zakładce „Plany zadań ochronnych Natura 2000”. Informacje na temat warsztatów zostały rozpropagowane poprzez umieszczenie na stronie internetowej RDOŚ w zakładce „Plany zadań ochronnych Natura 2000” oraz poprzez indywidualne zaproszenia wysyłane pocztą tradycyjną interesariuszom.

Plan zadań ochronnych opracowano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. *w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000* (Dz. U. Nr 34, poz. 186, ze zm.) oraz zgodnie z zakresem, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ww. ustawy *o ochronie przyrody*.

Zgodnie z ww. aktami prawnymi dokonano opisu granic obszaru Natura 2000 Swajnie w formie wektorowej warstwy informacyjnej, w układzie współrzędnych, o którym mowa w § 3 pkt 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 sierpnia 2000 r. w sprawie państwowego systemu odniesień przestrzennych (Dz. U. Nr 70, poz. 821), tj. w układzie współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992, a także opracowano mapę obszaru w skali 1:40 000.

W trakcie opracowania planu zadań ochronnych zgromadzono, zweryfikowano i uzupełniono informacje o obszarze i przedmiotach ochrony. Za przedmioty ochrony tego obszaru uznano następujące siedliska przyrodnicze: grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*) (9170), bory i lasy bagienne (91D0), łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (91E0), starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion* (3150), naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne (3160), a także torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (7110) oraz torfowiska przejściowe i trzęsawiska (7140).

Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*) (9170) zajmuje 104,31 ha, co pokrywa 8,76% powierzchni obszaru Natura 2000. Względna powierzchnia tego siedliska została oceniona na ocenę C, tj. stanowi ono 0-2% powierzchni całkowitej występowania tego siedliska w Polsce. Jego stopień reprezentatywności został określony jako dobry (B). Bory i lasy bagienne (91D0) zajmuje 80,31 ha, co pokrywa 6,77 % powierzchni obszaru Natura 2000. Względna powierzchnia tego siedliska została oceniona na ocenę C, tj. stanowi ono 0-2% powierzchni całkowitej występowania tego siedliska w Polsce. Jego stopień reprezentatywności został określony jako dobry (B). Stan zachowania siedliska w obszarze oceniono jako dobry (B). Siedlisko 91E0, tj. Łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe zajmuje 84,04 ha, co pokrywa 7% powierzchni obszaru Natura 2000. Względna powierzchnia tego siedliska została oceniona na ocenę C, tj. stanowi ono 0-2% powierzchni całkowitej występowania tego siedliska w Polsce. Jego stopień reprezentatywności został określony jako doskonały (A). Stan zachowania określający zachowanie struktury i funkcji siedliska opisano oceną B. Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion* (3150) mają powierzchnię 13,65 ha, co stanowi 1,32% powierzchni obszaru Natura 2000. Względna powierzchnia tego siedliska została oceniona na ocenę C, tj. stanowi ono 0-2% powierzchni całkowitej występowania tego siedliska w Polsce. Jego stopień reprezentatywności został określony jako dobry (B). Stan zachowania określający zachowanie struktury i funkcji siedliska opisano oceną B. Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) (7110) o powierzchni 1,06 ha stanowią 0,1 % powierzchni obszaru Natura 2000 Swajnie i zinventaryzowany został tylko jeden płat tego siedliska z wyraźną kopułą. Względna powierzchnia tego siedliska została oceniona na ocenę C, tj. stanowi ono 0-2% powierzchni całkowitej występowania tego siedliska w Polsce. Jego stopień reprezentatywności został określony jako dobry (B). Stan zachowania określający zachowanie struktury i funkcji siedliska opisano oceną B. Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (7140) o powierzchni 12,47 ha stanowią 1,05 % powierzchni obszaru. Względna powierzchnia tego siedliska została oceniona na ocenę C, tj. stanowi ono 0-2% powierzchni całkowitej występowania tego siedliska w Polsce. Jego stopień reprezentatywności został określony jako dobry (B). Stan zachowania określający zachowanie struktury i funkcji siedliska opisano oceną B.

Oceny stanu ochrony tych siedlisk dokonano na podstawie badań terenowych zgodnie z metodyką stosowaną standardowo dla potrzeb monitoringu gatunków i siedlisk przyrodniczych realizowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska oraz Instytut Ochrony Przyrody PAN (GIOŚ 2007-2009). Źródłem, na podstawie którego wyliczono powierzchnie występujących na tym obszarze siedlisk przyrodniczych z I załącznika Dyrektywy Siedliskowej oraz oceniono ich parametry była Inwentaryzacja terenowa prowadzona w sezonie letnim 2011 r. (wykonawcy: Jolanta Kujawa-Pawlaczyk, Paweł Pawlaczyk) w ramach opracowania Planu Zadań Ochronnych dla obszaru Natura 2000 Swajnie.

Dokonano także identyfikacji istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony. Głównym zagrożeniem dla siedliska 3160 Naturalne dystroficzne zbiorniki wodne jest eutrofizacja, która choć jest procesem naturalnym może być przyspieszana przez stosowanie zanęt wędkarskich. W przypadku siedliska 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska za zagrożenia uznano ewolucję biocenotyczną, w tym zarastanie brzozą i sosną oraz wędkarstwo i wydeptywanie przez wędkarzy. Grądowi środkowoeuropejskiemu i subkontynentalnemu (9170) zagraża silna ekspansja niecierpka drobnokwiatowego oraz potencjalnie gospodarka leśna – w przypadku prowadzenia jej niezgodnie ze specyfiką grądów oraz usuwanie martwych i zamierających drzew. W przypadku 91D0 borów i lasów bagiennych za zagrożenie uznano przesychnianie tego siedliska.

W celu eliminacji stwierdzonych zagrożeń określono cele działań ochronnych oraz niezbędne do wykonania działania ochronne. Dotyczą one 1) modyfikacji metod gospodarowania, m.in. poprzez wytyczenie drzewostanów trwale pozostawionych bez użytkowania rębego w siedlisku grądu i łągów; 2) prowadzenia

8. „Pozostawienie starych drzew nie mniej niż 10% drzewostanu na kolejne pokolenie w formie grup i kęp” jako działanie ochronne w stosunku do siedliska 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny. Brak podania sprecyzowanych wytycznych, czy wskazane działanie pokrywa się z realizowanym przez Nadleśnictwo pozostawianiem kęp ekologicznych na zrębach.

Uwagę uwzględniono częściowo: Wprowadzono zapis Pozostawianie fragmentów starodrzewu o powierzchni nie mniej niż 10% drzewostanów rębnych na kolejne pokolenie w formie grup i kęp. Utrzymano zapis o pozostawieniu 10% ponieważ większe kępy zwiększają odporność pozostawionych w drzew na niekorzystne czynniki atmosferyczne, zapewniają większą ilość martwego drewna oraz zapewniają pozostawionemu fragmentowi starodrzewia właściwych warunków mikrosiedliskowych (nasłonecznienie, wilgotność gleby).

9. Działanie ochronne „Ochrona różnorodności florystycznej (...) ochrona stanowisk: lilii złotogłów, podkolana białego, bluszcz”. Projekt PZO zawiera nieaktualne dane nt. stanowisk roślin chronionych. Lokalizacje wymienione w ww. projekcie są nieaktualne (w wyniku zmiany adresu leśnego lub zaniknięcia stanowiska, brak jest też nowych stanowisk). Nadleśnictwo Wichrowo prowadzi monitoring stanowisk roślin i grzybów chronionych, dane te są dostępne w Nadleśnictwie i odbiegają od nieaktualnych już stanowisk podanych w Programie Ochrony Przyrody (na których bazuje projekt PZO).

Uwagę odrzucono. Obszarem wdrażania działania są „Wszystkie zasoby siedliska 9170 grąd środkowoeuropejski w obszarze”, zatem dotyczy ono wszystkich stanowisk roślin chronionych w siedlisku, zarówno znanych obecnie jak i odkrytych w okresie obowiązywania planu.

10. Pkt 26 tabeli dot. działań ochronnych (monitoring siedliska 9170). Brak wskazania, jakich danych z Planu Urządzenia Lasu będzie dotyczył monitoring.

Uwagę odrzucono. W pkt 26 tabeli dot. działań ochronnych wskazano, że monitoring obejmować będzie całą powierzchnię siedliska 9170.

11. Pkt 27 tabeli dot. działań ochronnych (wybór powierzchni monitoringowych). Brak wskazania podmiotu odpowiedzialnego za wykonanie zadania.

Uwagę uwzględniono. Tabelę uzupełniono o podmiot odpowiedzialny – RDOŚ Olsztyn.

II Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Olsztynie:

1. Niezbędne w projekcie zarządzenia jest przypisanie działań ochronnych do konkretnych wydziałów lub działek ewidencyjnych – wskazanie lokalizacji przez podanie nr płatu GUID wg PIK jest nieczytelne.

Uwagę uwzględniono. W dokumentacji jak i zarządzeniu PZO posłużono się nazewnictwem płatów zgodnie ze „Standardem danych GIS w ochronie przyrody” autorstwa M. Łochyńskiego i M. Guzika. Ze względu jednak na małą czytelność takich opisów zdecydowano o zastosowaniu dodatkowego załącznika mapowego uwzględniającego realizację działań ochronnych względem rozmieszczenia siedlisk.

2. W działaniu ochronnym dla siedlisk 9170 i 91E0 dotyczących powierzchni referencyjnych wnosimy o wykreślenie zapisów „poszerzenie sieci powierzchni referencyjnych” oraz „wyznaczenie dodatkowych powierzchni” – działania ochronne realizowane na terenach obszarów Natura 2000 nie powinny ograniczać działalności gospodarczej, tylko w miarę potrzeb ją modyfikować.

Uwagę odrzucono. Powierzchnia referencyjna to z definicji ostoja organizmów roślinnych i zwierzęcych związanych z rozkładającym się drewnem (ostoje ksylobiontów). Są to fragmenty drzewostanów, w których szczególnie są chronione drzewa martwe, ulegające naturalnemu procesowi rozkładu. Wyznacza się je w ramach ochrony różnorodności biologicznej i w zamyśle stanowią one reprezentatywne przykłady istniejących ekosystemów. Na obszarach tych nie pozyskuje się drewna, a drzewa martwe ulegają naturalnemu procesowi rozkładu. W analizowanym obszarze Natura 2000 stan ochrony siedlisk będących przedmiotami ochrony jest w znacznym stopniu obniżony ze względu na zły stan takich parametrów jak: 1) martwe drewno (łącznie zasoby) i 2) martwe drewno leżące lub stojące >3m długości i >50 cm grubości. Poprawę stanu ochrony lub jego utrzymanie na dotychczasowym poziomie wymaga modyfikacji metod gospodarowania we wskazanych płatach. Płaty wskazane jako możliwe do włączenia do sieci powierzchni referencyjnych zostały przeanalizowane i wyznaczone w terenie podczas spotkania eksperta i pracownikami Nadleśnictwa Wichrowo. Wskazane powierzchnie są wynikiem wspólnie wypracowanego kompromisu.

Należy podkreślić, iż art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody na obszarach Natura 2000 nie podlega ograniczeniu działalność związana z utrzymaniem urządzeń i obiektów służących bezpieczeństwu przeciwpowodziowemu oraz działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybacka, a także amatorski połów ryb, jeżeli nie oddziałuje znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura

2000. Oznacza to, że jeśli oddziaływanie takie zostanie stwierdzone, gospodarka może podlegać ograniczeniu.

3. *W działaniu ochronnym „ochrona różnorodności florystycznej (...) ochrona stanowisk lilii złotogłów” odniesiono się do nieaktualnych lokalizacji stanowisk.*

Uwagę odrzucono. Obszarem wdrażania działania są „Wszystkie zasoby siedliska 9170 grąd środkowoeuropejski w obszarze”, zatem dotyczy ono wszystkich stanowisk roślin chronionych w siedlisku, zarówno znanych obecnie jak i odkrytych w okresie obowiązywania planu.

4. *Załącznik nr 3, pkt 3. Zagrożenia potencjalne B02.04 – zapis należy uzupełnić następującą treścią: „Nie dotyczy cięć sanitarnych wykonywanych w celu zapewnienia ciągłości lasu”. Ustawą o lasach nakłada się na nadleśniczego obowiązek „zapewnienia trwałości lasu”. Takie miejsca mogą być pierwotnymi ogniskami zagrożeń lasu od czynników biotycznych.*

Uwagę uwzględniono częściowo. Drzewa martwe i zamierające pozostawiane są w ilościach zbyt małych, które nie pozwalają na osiągnięcie właściwego poziomu wskaźnika dla wymienionych w PZO siedlisk Natura 2000. Zgodnie z metodyką badań monitoringowych PMS jednymi ze wskaźników oceny stanu siedliska przyrodniczego 9160 Grąd subatlantycki są: 1) martwe drewno (łącznie zasoby) i 2) martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości. Drugi z wymienionych wskaźników jest tak zwanym wskaźnikiem kardynalnym, czyli kluczowym dla oceny struktury bądź funkcji siedliska przyrodniczego. W aspekcie tym bez znaczenia pozostaje przyczyna doprowadzenia do obumarcia drzew. W związku z tym zapis dotyczący zagrożenia (w zał. 3) pozostawiono bez zmian.

Biorąc jednak pod uwagę zagrożenie dla stanu sanitarnego lasu ze strony szkodników wtórnych, w szczególności opiótka, zmieniono zapis w zał. 5 pkt 6 „Odtworzenie zasobów martwego drewna w grądzie środkowoeuropejskim (9170)”. Dodano zapis z dokumentacji planu „Konsekwentne pozostawianie całości posuszu jałowego. Pozostawianie posuszu czynnego, gdy nie zagraża trwałości lasu, w szczególności gdy wskaźnik wydzielania się posuszu NPC utrzymuje się w I lub II klasie”.

5. *Załącznik nr 5, pkt 7. Zapis sformułowany niezrozumiale. Nie wiadomo jakich drzewostanów dotyczy.*

Uwagę uwzględniono: Wprowadzono zapis „Pozostawianie fragmentów starodrzewu o powierzchni nie mniej niż 10% drzewostanów rębnych na kolejne pokolenie w formie grup i kęp”. Obszarem wdrażania działania są „Wszystkie zasoby siedliska 9170 grąd środkowoeuropejski w obszarze” i dotyczy pozostawiania fragmentów starodrzewu o powierzchni nie mniej niż 10 % drzewostanów rębnych.

6. *Załącznik nr 5, pkt 10 oraz w projekcie PZO moduł C, tab. 6 nr B3 w odniesieniu do 7110 i 7140 – zapis „...nie powinny być użytkowane cięciem zupełnym” jest błędny. Powinno być „...nie powinny być użytkowane rębniami zupełnymi”. Cięcia zupełne mogą być elementem technicznym rębni złożonych.*

Uwagę uwzględniono poprzez wprowadzenie poprawek w treści dokumentacji planu zadań ochronnych i w projekcie zarządzenia.

7. *Projekt PZO, moduł C, tab. 6, nr B4 dla zbiorowiska 9170 – zapis „pozostawienie wskazanych starych drzewostanów bez wskazówek gospodarczych” należy usunąć, ponieważ wskazówki gospodarcze mogą dotyczyć innych działań niż użytkowanie, np.: odnowienia.*

Uwagę uwzględniono częściowo. Wskazany zapis w dokumentacji planu zadań ochronnych zmieniono na następujący: „Wg projektu uzupełnienia powierzchni drzewostanów trwale pozostawionych bez użytkowania rębego w siedlisku...”. Analogicznie dokonano zmiany zapisu w pkt 5 w zał. 5 do zarządzenia.

8. *Projekt PZO, moduł C, tab. 6 nr B6 dla zbiorowiska 9170 – pozostawienie 10% drzewostanów rębnych, nie uzasadnione ograniczenie działalności gospodarczej co przenosi się na zmniejszenie korzyści uzyskiwanych przez społeczność lokalną. W związku z tym zapis zawarty w kolumnie „szacunkowe koszty” o treści „...choć może skutkować zmniejszeniem uzyskiwanych korzyści” należy zmienić na następujący „...będzie skutkować zmniejszeniem uzyskiwanych korzyści”.*

Uwagę uwzględniono poprzez wprowadzenie zasugerowanych poprawek w treści dokumentacji planu zadań ochronnych.

III Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie

1. *W rozdziale 1.7 Kluczowe instytucje... jako zakres odpowiedzialności RZGW w Warszawie podano „polityka wodna, nadzór nad osiągnięciem celów środowiskowych wynikających z Prawa Wodnego”. Wnosimy o zmianę zapisu dotyczącego zakresu odpowiedzialności RZGW, którego zadania wynikają z ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo Wodne.*

Uwagę uwzględniono poprzez wprowadzenie zasugerowanych poprawek w treści dokumentacji planu zadań ochronnych.

2. *W rozdziale 2.5 Istniejące i projektowane plany... podano błędny tytuł – jest „Plan gospodarowania wodami dorzecza Pregoly”, powinna być „Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Pregoly”.* Uwagę uwzględniono poprzez wprowadzenie zasugerowanych poprawek w treści dokumentacji planu zadań ochronnych.
3. *W rubryce „Ustalenia planu...” należy uzupełnić obecny zapis dotyczący celów środowiskowych jednolitej części wód „Kirsna” obejmującej m.in.: rzeki Kirsna i Młynówka, o zapis: „osiągnięcie co najmniej dobrego stanu chemicznego”.* Uwagę uwzględniono poprzez wprowadzenie zasugerowanych poprawek w treści dokumentacji planu zadań ochronnych.

IV Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Olsztynie:

1. *Etap II – opracowanie projektu planu, Pkt 2.3 – struktura własności i użytkowania gruntów. W związku z przebiegiem przez terenie obszaru Natura 2000 cieków wodnych będących w zarządzie Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Olsztynie należy rozważyć wpisanie ich udziału do przedmiotowej tabeli. Mimo, że ich udział w stosunku do całego obszaru jest niewielki, należy odnotować ich występowanie na danym obszarze. Tym bardziej, że po zsumowaniu procentowego udziału wszystkich gruntów otrzymuje się wynik (w przybliżeniu) 99,98%.* Uwagę uwzględniono częściowo. Informacja o źródle danych jest zawarta w opisie tabeli. Tabela zawiera dane użytkowania i pokrycia terenu z programu CORINE Land Cover 2006, w związku z czym wymieniono w niej wszystkie typy pokrycia terenu wskazane w tym programie. Z uwagi na występowanie cieków w obszarze ich obecność uwidoczniono w tabeli (wstawiając +) bez podawania powierzchni.
2. *Analiza modułu C – ustalenie działań ochronnych.*
  - *3150 – starorzecza i naturalne, eutroficzne zbiorniki wodne oraz 3160 – naturalne dystroficzne zbiorniki wodne. Działanie B1 – utrzymanie jeziora Swajnie w stanie naturalnym oraz B2 – utrzymanie jeziorek dystroficznych w stanie naturalnym. Wnioskuje się o przewidzenie możliwości usuwania drzew znajdujących się w obrębie jezior w przypadku, gdy dane drzewo zagraża życiu ludzkiemu bądź dobytkowi. Należy również zapewnić możliwość usunięcia drzew powalonych stwarzających zagrożenie (po uzyskaniu zgody RDOŚ).* Uwagę odrzucono: wycinka drzew zagrażających życiu ludzkiemu bądź dobytkowi możliwa jest na zasadach ogólnych, określonych w ustawie o ochronie przyrody. Wprowadzenie proponowanego zapisu powielaloby jedynie istniejące przepisy prawne.
  - *91E0 – Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, wydra, minóg strumieniowy, głowacz białopłetwy, skójka gruboskorupowa. Działanie polegające na zachowaniu warunków wodnych – zachowanie naturalnego charakteru rzeki Kirsna, nieregulowanie, nieodmulanie na odcinku znajdującym się w obszarze Natura 2000 Swajnie (oraz zachowanie przewróconych drzew) – podmiot odpowiedzialny WZMiUW. W województwie warmińsko-mazurskim nie ma jednostki ZMiUW, obszar Żuław jest w gestii Żuławskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Elblągu, pozostała część województwa (w tym obszar Swajnie) – Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Olsztynie.* Uwagę uwzględniono poprzez wprowadzenie zasugerowanych poprawek w treści dokumentacji planu zadań ochronnych i w projekcie zarządzenia.
  - *Rzeka Kirsna na odcinkach przebiegających przez grunty użytkowane rolniczo podlega zabiegom konserwacji. ZMiUW w Olsztynie w razie potrzeby przeprowadza prace polegające głównie na utrzymaniu koryt cieków naturalnych poprzez zachowanie lub odtworzenie stamu ich dna lub brzegów (wydobycie z dna namulów nanoszonych przez prąd wody, wykaszanie roślinności z dna lub brzegów, usuwanie zatorów oraz drzew wrastających w koryto cieku i zakłócających swobodny przepływ). Prace wykonywane są w razie wystąpienia nadmiernego uwilgotnienia terenów położonych po obu stronach rzeki Kirsna. Dalszy odcinek rzeki Kirsna przebiega przez obszar Natura 2000 Swajnie. Zaniechanie jakichkolwiek prac i ingerencji w ciek wodny może doprowadzić do nieodwracalnych strat. W tym strat w uprawach rolnych oraz w mieniu mieszkańców terenów położonych po obu stronach rzeki. Wobec powyższego ZMiUW w Olsztynie wnosi o uwzględnienie w PZO możliwości wykonywania prac konserwacyjnych na ciekach podstawowych, które są zlokalizowane na przedmiotowym obszarze Natura 2000 (rzeka Kirsna, rzeka Kochanówka). Prace te będą wykonywane w razie stwierdzenia konieczności udrożnienia koryta. Nie będą one wykonywane systematycznie (corocznie). Na każde przeprowadzenie prac regulacyjnych Zarząd Melioracji będzie występował do RDOŚ w celu wydania warunków prowadzenia robót. Należy zapewnić możliwość wykonywania prac polegających przede wszystkim na usuwaniu zakrzaczeń, usuwaniu namułu, koszeniu skarp, wykaszaniu dna cieku,*

monitoringu przyrodniczego siedlisk będących przedmiotami ochrony – wg założeń metodycznych Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska oraz 3) uzupełnienie stanu wiedzy o gatunkach roślin i zwierząt będących przedmiotami ochrony obszaru.

Obszar Natura 2000 objęty jest dwoma dokumentami planistycznym, tj. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobrze Miasto oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lidzbark Warmiński. W niniejszym zarządzeniu nie wskazano na konieczność wprowadzenia zmian w ww. dokumentach planistycznych w celu utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000

W ramach prac nad sporządzeniem planu zadań ochronnych nie stwierdzono potrzeby opracowania dla obszaru Natura 2000 lub jego części planu ochrony, o którym mowa w art. 29 cyt. ustawy *o ochronie przyrody*.

W dniu 29 stycznia 2014 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie, zgodnie z art. 28 ust. 4 ustawy *o ochronie przyrody* oraz art. 39 ustawy *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko* obwieszczeniem znak: WOPN-OON.082.01.004.AKR.1 podał do publicznej wiadomości informację o możliwości złożenia uwag i wniosków do projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Swajnie PLH280046. Informacja została opublikowana w prasie lokalnej – „Gazeta Olsztyńska” (wydanie z dnia 19.12.2013 r., tablicy ogłoszeń RDOŚ, tablicach ogłoszeń właściwych terytorialnie urzędów gmin (w okresie 19.12.2013 r. – 13.01.2014 r.), a także na stronie internetowej RDOŚ w zakładce „Plany zadań ochronnych Natura 2000”.

W związku z udziałem społeczeństwa, zgłoszono uwagi do projektu planu zadań ochronnych, które rozpatrzono.

I Nadleśnictwo Wichrowo:

1. *Lokalizacje stanowisk roślin, płatów siedlisk i innych powierzchni nie są wyrażone za pomocą adresów leśnych. Działania ochronne przypisane dla Nadleśnictwa są utrudnione poprzez brak stosowania spójnego nazewnictwa powierzchni stanowiących przedmiot ochrony. Grunty Nadleśnictwa powinny być oznaczane w systemie adresów leśnych obowiązujących w LP.*

Uwagę uwzględniono. W dokumentacji jak i zarządzeniu PZO posłużono się nazewnictwem płatów zgodnie ze „Standardem danych GIS w ochronie przyrody” autorstwa M. Łochyńskiego i M. Guzika. Ze względu jednak na małą czytelność takich opisów zdecydowano o **dodaniu załącznika mapowego** uwzględniającego realizację działań ochronnych względem rozmieszczenia siedlisk.

2. *Wskazanie gospodarki leśnej jako potencjalnego zagrożenia dla siedliska 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny. Przy ocenie siedliska nie wskazano negatywnego wpływu prowadzonej gospodarki leśnej, wręcz odwrotnie – wskazano, że prowadzona gospodarka leśna przyczynia się do odtworzenia stanu siedliska.*

Uwagę odrzucono. Z tego właśnie względu gospodarka leśna została uznana jedynie za zagrożenie potencjalne. Jak wskazuje rozwinięcie przywołanego zapisu, gospodarka leśna może stanowić zagrożenie potencjalne dla tego siedliska, ale tylko w przypadku jej prowadzenia niezgodnie ze specyfiką siedliska.

3. *Uwaga do zapisu: Usuwanie martwych i zamierających drzew jako potencjalne zagrożenie dla siedliska 9170. Zamierające drzewa opanowane przez szkodniki wtórne stanowią zagrożenie dla lasu; brak działań zmierzających do poprawy stanu sanitarnego lasu (usuwanie posuszu czynnego).*

Uwagę uwzględniono częściowo. Drzewa martwe i zamierające pozostawiane są w ilościach zbyt małych, które nie pozwalają na osiągnięcie właściwego poziomu wskaźnika dla wymienionych w PZO siedlisk Natura 2000. Zgodnie z metodyką badań monitoringowych GIOŚ (PMŚ) jednymi ze wskaźników oceny stanu siedliska przyrodniczego 9160 Grąd subatlantycki są: 1) martwe drewno (łącznie zasoby) i 2) martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości. Drugi z wymienionych wskaźników jest tak zwanym wskaźnikiem kardynalnym, czyli kluczowym dla oceny struktury bądź funkcji siedliska przyrodniczego. Co prawda nie została opracowana metodyka dla siedliska 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny, jednak biorąc pod uwagę podobny charakter obu siedlisk (precyzyjne rozróżnienie obu typów ekosystemów grądowych bywa trudne, zwłaszcza gdy ich runo jest naturalnie skąpe lub zniekształcone – różnice florystyczne są stosunkowo niewielkie, a występowanie gatunków różnicujących nie jest wcale wierne ani stałe) oraz wskazania metodyczne dla siedliska 9160 („podobnie jak w większości innych ekosystemów leśnych”) przyjęto, że przytoczone wskaźniki oceny stanu siedliska mają zastosowanie również dla grądu subatlantyckiego.

Jak można wywnioskować z dokumentacji planu zadań ochronnych to właśnie m.in. niski udział martwego drewna powoduje obniżenie oceny stanu zachowania siedliska. Niezależnie od łącznych zasobów

rozkładającego się drewna, bardzo ważne jest, jaki charakter jakościowy mają jego zasoby. Najczęściej w ekosystemach leśnych zaznacza się deficyt drewna grubowymiarowego. Gatunki ksylobiontyczne, związane z grubymi rozkładającymi się kłodami, należą do najsilniej zagrożonych. Dlatego uznano, że ilość grubego rozkładającego się drewna powinna być charakteryzowana osobnym wskaźnikiem. Przyjęto, że wskaźnik ten w grądach, podobnie jak w większości innych ekosystemów leśnych, będzie miał charakter kardynalny. W aspekcie tym bez znaczenia pozostaje przyczyna doprowadzenia do obumarcia drzew. W związku z tym zapis dotyczący zagrożenia (w zał. 3) pozostawiono bez zmian.

Biorąc jednak pod uwagę zagrożenie dla stanu sanitarnego lasu ze strony szkodników wtórnych, w szczególności opieńka, zmieniono zapis w zał. 5 pkt 6 „Odtworzenie zasobów martwego drewna w grądzie środkowoeuropejskim (9170)”. Dodano zapis z dokumentacji planu „Konsekwentne pozostawianie całości posuszu jałowego. Pozostawianie posuszu czynnego, gdy nie zagraża trwałości lasu, w szczególności gdy wskaźnik wydzielania się posuszu NPC utrzymuje się w I lub II klasie”.

4. *Pozostawienie „w stanie naturalnym jeziora Swajnie” jako cel działań ochronnych w stosunku do siedliska 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne. Brak sprecyzowania, czy „stan naturalny” jest określeniem oznaczającym stan aktualny, czy też stan, w którym nie podejmuje się ingerencji.*

Uwagę uwzględniono. Zapis został uszczegółowiony nadając mu brzmienie „Utrzymanie jeziora Swajnie w stanie naturalnym, bez ingerencji, poprzez utrzymanie aktualnego sposobu gospodarowania”.

5. *„Odtworzenie powierzchni siedliska i usunięcie fragmentacji sztucznymi drzewostanami” jako cel działań ochronnych w stosunku do siedliska 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny. Brak wskazania, czy wspomniane stwierdzenie dotyczy przebudowy drzewostanów.*

Uwagę uwzględniono. Zapis uzupełniono informacjami z dokumentacji planu. Z uwagi na niespójność zapisów, tj. określenie celu ochrony z jednoczesnym brakiem zaplanowanych działań ochronnych, w zał. 5 zarządzenia dodano działanie ochronne dotyczące przebudowy drzewostanów sztucznych.

6. *Działanie ochronne dla siedliska 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny: „Poszerzenie sieci powierzchni referencyjnych” i „pozostawienie drzewostanów bez wskazówek”. Brak wykazania konkretnych adresów leśnych, które powinny znaleźć się w sieci powierzchni referencyjnych (nieczytelna mapa) oraz brak informacji, czy pozostawienie drzewostanów bez wskazówek pozwala na prowadzenie cięć sanitarnych.*

Uwagę uwzględniono. W dokumentacji i zarządzeniu PZO posłużono się nazewnictwem płatów zgodnie ze „Standardem danych GIS w ochronie przyrody” autorstwa M. Łochyńskiego i M. Guzika. Ze względu jednak na małą czytelność takich opisów **dodano załączniki mapowe** uwzględniających realizację działań ochronnych względem rozmieszczenia siedlisk. Zapis dotyczący powierzchni referencyjnych i pozostawienie drzewostanów bez wskazówek zmieniono na następujący: „Wg projektu uzupełnienia powierzchni drzewostanów trwale pozostawionych bez użytkowania rębного w siedlisku...”.

7. *„Odtworzenie zasobów martwego drewna w grądzie środkowoeuropejskim” jako działanie ochronne. Brak sprecyzowanych działań; zastosowany termin „odtworzenie zasobów martwego drewna” sugeruje wcześniejsze ich istnienie.*

Uwagę uwzględniono. W tabeli zmieniono wskazany zapis na następujący: „Zwiększanie zasobów martwego drewna w grądzie środkowoeuropejskim (9170)”.

Jednocześnie dokonano zmiany brzmienia celu ochrony siedliska 9170 w załączniku 4.

Zgodnie z metodyką badań monitoringowych GIOŚ (PMS) jednymi ze wskaźników oceny stanu siedliska przyrodniczego 9160 Grąd subatlantycki są: 1) martwe drewno (łącznie zasoby) i 2) martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości. Co prawda nie została opracowana metodyka dla siedliska 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny, jednak biorąc pod uwagę podobny charakter obu siedlisk (precyzyjne rozróżnienie obu typów ekosystemów grądowych bywa trudne, zwłaszcza gdy ich runo jest naturalnie skąpe lub zniekształcone – różnice florystyczne są stosunkowo niewielkie, a występowanie gatunków różnicujących nie jest wcale wierne ani stałe) oraz wskazania metodyczne dla siedliska 9160 („podobnie jak w większości innych ekosystemów leśnych”) przyjęto, że przytoczone wskaźniki oceny stanu siedliska mają zastosowanie również dla grądu subatlantyckiego.

W przypadku pierwszego wskaźnika (pomocniczego) próg stanu ocenianego jako „niezadowalający” to 10 m³ martwego drewna na ha lasu, a jako „właściwy” – 20 m³. W przypadku drugiego wskaźnika (kardynalnego) próg stanu ocenianego jako „niezadowalający” to 3 szt., a jako „właściwy” – 5 szt. Według dokumentacji planu zadań ochronnych to właśnie m.in. niski udział martwego drewna powoduje obniżenie oceny stanu zachowania siedliska w obszarze. Wskazano tam również, że osiągnięcie celu dotyczącego martwego drewna zależy od tempa wydzielania się drzew, stąd osiągnięcie stanu właściwego może nie nastąpić w okresie obowiązywania niniejszego planu zadań ochronnych.

hakowaniu roślin zakorzenionych w dnie, usuwaniu drzew powalonych i tamujących przepływ, przede wszystkim w przypadku powstania zagrożenia pośredniego i bezpośredniego dla ludzkich osiedli i dobytku (w tym upraw rolnych).

Uwagę odrzucono: prace melioracyjne dopuszczalne na zasadach ogólnych, określonych w przepisach odrębnych. W zależności od zakresu planowanych prac konieczne może być uzyskanie właściwych zezwoleń, np.: decyzji o warunkach prowadzenia robót, w tym przed uzyskaniem tej decyzji przeprowadzenie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000, decyzji środowiskowej. Wprowadzenie proponowanego zapisu powielaloby jedynie istniejące przepisy prawne.

- *Bóbr. Działanie polegające na tolerowaniu obecności bobra. W planie należy zagwarantować możliwość rozbiórki tam bobrowych wybudowanych na ciekach podstawowych znajdujących się w trwałym zarządzie Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w przypadkach gdy stwarzają one bezpośrednie oraz/lub pośrednie (zalewiska) zagrożenie dla ludzkich osiedli i dobytku (uprawy rolne). Usunięcie tam bobrowych na tych ciekach będzie możliwe po uzyskaniu decyzji RDOŚ.*

Uwagę odrzucono: możliwość rozbiórki tam bobrowych wynika wprost z przepisów ustawy o ochronie przyrody i na tej podstawie może być nadal realizowana w obszarze. Bóbr europejski, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, podlega ochronie częściowej. Zgodnie z art. 56 ust. 2 pkt 1 cyt. ustawy regionalny dyrektor ochrony środowiska na obszarze swojego działania może zezwolić na czynności podlegające zakazom, określonym w art. 51 ust. 1 i art. 52 ust. 1, w stosunku do gatunków objętych ochroną częściową. W myśl art. 56 ust. 4 pkt 2 i 7 ustawy zezwolenie może zostać wydane w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, gdy nie jest to szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji chronionych gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, wynika to z konieczności ograniczenia poważnych szkód w odniesieniu do upraw rolnych, lasów lub innych rodzajów mienia oraz wynika to ze słusznego interesu strony lub koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogów o charakterze społecznym lub gospodarczym lub wymogów związanych z korzystnymi skutkami o podstawowym znaczeniu dla środowiska.

3. *Pkt 7 – ustalenie działań w zakresie monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony. Należy rozważyć prowadzenie monitoringu w odstępach częstszych niż co 6 lat. Proponuje się zapis „co 3 lata (ewentualnie 4) od zatwierdzenia PZO”. Plan zadań ochronnych jest dokumentem mającym obowiązywać przez 10 lat, w związku z czym w przypadku monitorowania co 6 lat zostałby on przeprowadzony jednokrotnie.*

Uwagę uwzględniono częściowo. Możliwe jest dwukrotnie przeprowadzenie badań w okresie co 6 lat, jeżeli zostaną one rozpoczęte w 2-3 roku obowiązywania planu. Zweryfikowano częstotliwość badań poszczególnych siedlisk zgodne z metodyką Państwowego Monitoringu Środowiska GIOŚ.

4. *Należy podać podstawę prawną, na mocy której w tabeli w kolumnie Podmiot odpowiedzialny nałożono odpowiedzialność za wykonanie poszczególnych działań na podmioty inne niż RDOŚ. W przypadku, gdy dane działanie ochronne dotyczy gruntów Skarbu Państwa (Lasy Państwowe) właściwym wydaje się zapis – Nadleśnictwo.... – podmiot nadzorujący RDOŚ w Olsztynie.*

Uwagę odrzucono. Art. 28 ust. 10 pkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody mówi, że plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 zawiera określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania. Ustawa daje zatem możliwość wskazania podmiotów innych niż RDOŚ (tj. organ opracowujący projekt planu i sprawujący nadzór nad obszarami Natura 2000), właściwych do realizacji określonych działań ochronnych. Podobnie rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 wskazuje, że zakres prac niezbędnych do opracowania planu obejmuje ustalenie działań ochronnych, w tym wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za ich wykonanie i monitoring. Tym samym w zależności od rodzaju działania ochronnego, odpowiedzialnym za jego realizację może być właściwy RDOŚ, właściciel, zarządca lub dzierżawca terenu, na którym działanie ma być realizowane, a także różnego rodzaju organizacje mogące np: pozyskiwać fundusze na ochronę przyrody, w tym realizację działań ochronnych. Znajduje to potwierdzenie w pkt 129 wytycznych Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska do opracowania planów zadań ochronnych (dostępnych na stronie internetowej Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska pod adresem: (http://www.gdos.gov.pl/ProjectCategories/viewProject/8/2/0/71/Materialy_do_pobrania)).

Projekt niniejszego zarządzenia na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 31, poz. 206, z późn. zm.) został uzgodniony przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego pismem znak: PN.0522.22.2014 z dnia 06.05.2014 2014 r.

Z up. REGIONALNEGO DYREKTORA
OCHRONY ŚRODOWISKA
w Olsztynie
Meria Nollin
Regionalny Konserwator Przyrody

K. M. P.